

לקחה טוב

פרשת תשא-פרשת פרה החש"ן
ויצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

5:47	הדלקת נרות שבת ניו יורק
7:18	מוצאי שבת
8:28	סזק"ש מג"א
9:04	סזק"ש גר"א
12:05	חצות

פנינים לפרשה

"אך את שבתותי תשמרו... לדעת כי אני ה' מקדשכם"

א"ל הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בבית גוזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם – הנותן מתנה לחברו צריך להודיעו. (גמרא)

אל ביתו של הרבי ר' שמלקי מניקלשבורג נכנס עני וביקש נדבה. לא היה לרבי בידו מאומה, חיפש בבית ומצא טבעת יפה של הרבנית, לקחה ונתנה לעני. חזרה הרבנית והבחינה בנעשה, הרימה קול צעקה: הלא הטבעת יקרה מאד ושוייה לכל הפחות כ"ה זהובים!

שמעו ר' שמלקי את צעקותיה ויצא לרדוף אחרי העני. הלה, בראותו שהרב רץ אחריו, החיש את פסיעותיו כי חשש אולי אומר הרב לתבוע ממנו את הטבעת בחזרה. נזדרז הרב והגביר את מרוצתו עד שהשיגו, אמר: דע לך שהטבעת יקרה ושוה כ"ה זהובים, אל תמכרנה בפרוטות...

ובשעת קודש דרש רבי שמלקי לפני בני עדתו. אחרי שסיפר להם מה שאירע לו בזה השבוע, עם העני וטבעת, הוסיף: זהו שאמר הקב"ה למשה "מתנה טובה יש לי... לך והודיעם", לך והודיע להם כמה יקרה היא מתנת השבת, שלא יזבזבו אותה על דברים של מה בכך, שלא יבלו את היום באכילה ושוחה בטלה ודברי הבאי, כי קדוש היום לאדוננו.

"ושמרו בני ישראל את השבת" (לא, טז)
"ושמרו" – מפרש רבי חיים ן' עטר: ויצפו, כמו "ואביו שמר את הדבר". שלא יהיה השבת עליהם לטורח, אלא ישמחו בו ויהיו תמיד ממתנינים ומצפים בכליון עינים – מתי יבוא.

"ביני ובין בני ישראל את היא" (לא, יז)
סח האדמו"ר בעל "חידושי הר"ם" מגור: מרגלא בפיו של רבי דודל מללוב, כי אין רע בישראל, אלא מה שיש זהו מחלק הגוי אשר בו, ואילו בעצמיות ישראל אין שום רע. נמצא שחייב אדם לשוב ערב שבת ולהסיר מתוכו את חלק הגוי, אחרת יהא חס-ושלום אסור בשביתה, דגוי ששבת חייב מיתה...

ישראל אחר שחטאו בעגל נזקקו לזכות שתצילם ממגיפה.

אך דא עקא שלא יכלו לקיים מצות צדקה במדבר, עליה נאמר "צדקה תציל ממות", כיון שכל מחייתם היתה על המן ולא חסרו דבר, מלבד מותרות. אמנם ברגע שנצטוו להתפקד באמצעות מחצית השקל, נפתח בפניהם פתח לקיום הצדקה. זאת על ידי שהעשירים יתנו לעניים את הכסף החסר להם עבור המיפקד. זהו ששאל משה רבינו להקב"ה "במה תרום קרן ישראל" – מחטא העגל, אחר שאינם יכולים להנצל בזכות הצדקה. "אמר לו בכי תשא" – ע"י מחצית השקל שיתנו העשירים לעניים כדי לקיים "ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם". וכשם שהם יצילו בכך את העניים ממגיפה, שהיתה עלולה לבוא עליהם אם היו נמנים ללא השקלים, כך מדה כנגד מדה ו"לפי החסד שבה" ינצלו אף הם מחיוב מיתה של העגל. (בשם רבי חיים מוולוז'ין)

"ובלב כל חכם לב נתתי חכמה" (לב, ו)
סיפר הרבי ר' אהרן מבלו: אבי האדמו"ר רבי יששכר-דוב חכם גדול היה, נתקיים בו "יהיב חכמתא לחכימין". פעם שאלתיו: אם החכמה ניתנת לחכם, סימן שכבר רכש לו חכמה – ומהיכן נטל חכמה ראשונה!
השיב לי אבא: חכמה ראשונה ינקתי מדברי החכם מכל אדם: "ראשית חכמה יראת ה'". וזה גופו הלימוד, אדם שהוא ירא-שמים באמת, זהו החכם האמיתי.

"אך את שבתותי תשמרו... לדעת כי אני ה' מקדשכם" (לא, יג)
במסכת שבת דרשו חז"ל: "אך" מיעוט הוא, שמחללין את השבת מפני פיקוח נפש. כאן – אומר בעל "אור החיים" – נתחכם ה' להודיע שקדושת נפש ישראל גדולה מקדושת שבת, שזה נדחה מפני זה, ודבר פשוט הוא שהקטן נדחה מפני הגדול. זהו שאמר הכתוב: "לדעת", פירוש: בזה אתה יודע, "כי אני ה' מקדשכם".

"מחצית השקל" (ל, יג)
למה ציוה ה' שיתנו מחצית השקל ולא שקל שלם.

ארז"ל (ירושלמי שקלים פ"ב ה"ג) הטעם מפני שהע"ג שקולה כעובר י הדברות, ע"כ הביאו י גרה.

ובשם החכם הר"ש בן אלקביץ ז"ל שמעתי שהוא להורות את בני ישראל יחס אחדותם, בל יעלה על לב איש מהם שהוא נפרד מחברו, כי אם כאילו כל א' חצי, ובהתחברו עם כל א' וא' מישראל נעשה איש שלם, ע"כ כל איש יביאה מחצית. (אור צדיק אלשיך – יד יוסף)

"ויאמר ה' אל משה קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבונה זכה וגו'" (ל, לד)

וברמז יש ללמוד שהיו י"א מיני קטורת, עשרה ריחן טוב ואחד חלבנה ריחו רע, דיש לצרף גם הפושע, היינו בשיש עדה קדושה שהן מנין עשרה בלא הוא, אבל אין לצרפו ב"י עמו, וזכר לדבר (בראשית יח, לב) "לא אשחית בעבור העשרה", אבל על פחות מ"י לא התפלל. (מהרש"א)

סוס
פעם אחת לא רצה הגר"א ז"ל לצרף למנין עשרה איש אחד שידע בו דסאני שמעוניה היה, ושאל לו האיש: רבי, הלא אמרו חז"ל (שם) והובא ברש"י כאן עה"פ) ש"חלבנה" אף שריחה רע מצטרפת לסממני הקטורת. והשיב לו: הלא מטעם זה באמת כתיב "ואחד עשר סממנים היו בה" בכדי שלא לצרף למנין עשרה את ה"חלבנה". (קול אליהו)

"כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו"

(ל, יב)
"אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע במה תרום קרן ישראל, אמר לו בכי תשא". (ב"ב י, ב)
כלומר, על-ידי מחצית השקל. והדברים טעונים ביאור.
אמרו חז"ל "אין צדקה משתלמת אלא לפי חסד שבה". דהיינו, שאם בצדקה שעשה הציל את העני ממות, אף הוא יזכה להנצל ממות שנגזר עליו, ואם נתנה למי שפחות נצרך לה אף שכרו לא יהיה גדול כל כך. בני

"מחצית השקל"

בא לרמוז שצריך לתת תמיד ולא נגמור מצות הצדקה בפעם אחת ואם נתן פעם אחת לא עשה רק מחצית מצוה וכשנתן עוד גם כן לא השלים המצוה רק צריך לתת תמיד. (כתב סופר)

"שבת וינפש"

כיון ששכח וי אבדה נפש (ביצה טז) משמניע יום השבת מתעורר אדם מישראל לתשובה והוא מתכוון לראות במה שעבד כל השבוע אזי הוא צווח ואומר וי אבדה נפש. (רבי מנחם מקוצק)

"ושמרו בני ישראל את השבת"

משל לבן מלך שהיה שבוי בין אנשים פחותי ערך בא לו מכתב מאביו ורצה לשמוח בו מה עשה השקה את האנשים יין ומתוך ששמחו הם בשמחת היין שמח הוא בשמחת אביו זהו הטעם לעונג החומר (הגוף) בשבת צריך לבסס את החומר שעצבותו לא תעכב את שמחת הצורה בדביקותה בהש"ת. (הבעש"ט)

"זה יתנו"

משקשה משה עד שהראה לו הקב"ה למשה מטבע של אש וכו' (רש"י) ותמוה הדבר למה נתקשה בזה יותר מבשאר ענינים אלא נתקשה בזה תהיה מטבע קטנה כזו לכפר על נפשותיכם הרי כל אשר לאיש יתן בעד נפשו. ע שהוא לו הקב"ה מטבע של אש הוא אש היצר הרע הבער בו למונעו ... לתת מטבע זו אפילו כשהוא מטבע קטנר ולכן יכולה היא לכפר על נפשותנו. (הר"מ מקוברין)

"ורחצו ידיהם ורגליהם"

ידיים נקראים המדות ורגלים נקראים ההרגלים שנתרגל בהם וצריכים לרחוץ את המדות וההרגלים אימתי בבואם אל אוהל מועד לפני שמתחילים ללמוד תורה או בגשתם אל המזבח לשרת היינו עבודה זו תפלה. (תורת אבות)

"ה' ה' א-ל רחום וחנון"

כתיב ב' פעמים ה' ה': האחד - קודם שיחטאו, והאחד אחד שיחטאו (מסכת ר"ה) וכבר עמדו על כך שטרם שיחטא האדם לשם מה זקוק הוא למידת הרחמים? (ועיין ברא"ש פ"ד שם). ונראה, שהאדם שאינו חוטא זקוק הוא לרחמים גדולים, שההרגשה שלא חטא לא תעבירונו על דעתו ותביאנו לרגל גאוה שהיא מאבות החטאים. (הרה"ק מקוצק)

"ואתה קח לך בשמים ראש מר דרוור"

בגמ' חולין דף ק"ט מרדכי מן התורה מנין דכתיב מר דרוור מרי דכיא ופירש רש"י שם שקוראים לו ראש לבשמים, והכוונה לאנשי כנסת גדולה. ובמהרש"א שם בחידושי אגדות שנקרא בלשון התורה מר דרוור מלשון חירות, שעל ידי מרדכי זכו להיות בני חורין, ועל שם שהוא ראש לגדולה ולשם טוב נמשל לראש הבשמים בשמן המשחה כפי שרש"י מסביר למשחה לגדולה. ומוסיף על זה הגאון ר' י"ח זוננפלד זצ"ל, שכמו שמרמוזו בסמני הקטרות שם מרדכי שעל

ידיו זכו ישראל לדרור, כמו כן מרמוזו שם המן אשר הבאיש ריחן של ישראל בפני אחשורוש, כי הלבנה שריחו רע בגימטריה המן שניהם צ"ה. (מהרי"ל דיסקין על התורה)

"ושני לוחות העדות בידו"

רבים מקשים למה הוריד משה את הלוחות. אם כוונתו לשברם שישאירו בשמים, הרי ידע כבר שחטאו בעגל. מפרש הספורנו שמשה רבינו חשב שבשובו למחנה ישוב בני ישראל בתשובה, ואם לא, ישברם לעיניהם לכלות עיניהם כדי שיחזרו בתשובה.

משמע משפט הכתובים שהיה הקצף מפני חטא העגל על כל בני ישראל אף על פי שלא כולם, ואפילו לא רובם, נקהלו על אהרן, אלא כולם היו אשמים על שלא מילחו בקמים. (ספורנו)

"זכור לאברהם ליצחק ולישראל"

"עבדיך"

למה מוזכר כאן השם ישראל ולא יעקב! מסביר מהרי"ל דיסקין שמשה טען נגד השמדת ישראל כי בזה הוא מפר ברית אבות. ועל זה ענה לו ה' ואעשה אותך לגוי גדול שהרי אתה בא מזרעם, ולכן הזכיר משה דוקא הברית שעשה ה' עם ישראל.

וזה מה שאמר ה' ליעקב אבינו בזמן שקראו ישראל גוי וקהל גויים יהיו ממך וגויי שכוונתו על בנימין שעוד לא נולד, וקהל גויים כוונתו על אפרים ומנשה. ואם יעשה ה' את משה לגוי, גודל ברית ישראל שהוטח בג' שבטים בנימין אפרים ומנשה תבוטל, ולכן מוכרח ה' למחול לג' שבטים אלו, ועל ידי זה כבר תתבטל הגזירה מכולם.

"מעשה העגל"

רש"י שואל למה הכניסה התורה מעשה העגל בין הפרשיות של ציווי בנין המשכן לפרשיות עשייתו, ומסביר שזה ללמד לנו הצורך במשכן ובכל המצוות והמעשים הקשורים בו, שיש צורך להדריך האדם על כל צעד וצעד בדרכו לעבודת ה' ואי אפשר לסמוך עליו שמעצמו יבין הדרך הנכון להתקרב אל ה', שהרי אפילו אהרן קדוש ה' שגה שגיאה גדולה ולא ידע מעצמו איך לכוין לרצון ה'.

"הודיעני נא את דרכך"

איך זה שרק עכשיו לאחר חטא העגל, כשכבר נפלו ישראל ממדרגת הרמה מסיני, מבקש משה לדעת את דרכי ה'! ואולי אפשר לומר שיכול להיות שמשה בראותו התגלות ה' בסיני חשב שכבר נתגלה אליו כל מה שאפשר לדעת ממדות ה', אבל לאחר חטא העגל, כשראה משה כח החסד והרחמים של ה' במדה גדולה כל כך שה' מוכן למחול לעם ישראל חטא העגל, הבין שהוא עוד לא מבין כל מה שיש לדעת מדרכו נתעורר לשאול הודיעני נא את דרכך. (מאמרי מרדכי)

"וירא משה את העם כי פרוע הוא, ויעמד משה בשער המחנה"

משה רבינו התבונן במצבו של עם ישראל השקוע בחטא כדי לקבוע איזו דרך תהיה תשובת המשקל בשביל עומק החטא שנהיו לשמצה לפני הקמים עליהם והגיע למסקנה

כי התיקון לחילול השם הוא להרוג בפרהסיא את עובדי העגל כדי שישמע הדבר לקמים עליהם ויתקדש שם שמים בהם תחת החילול שעשו, והיה הדבר הוראת שעה להורגם בלי התראה. (פירוש הסוד)

"וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר ויקהל העם"

כבר תמחו ודרשו בפרשה תמוהה זו כל המפרשים, כיצד אירע שדור דעה אשר זה לא מכבר הצהיר במעמד הר סיני "נעשה ונשמע", התדרדר עד כדי כך.

ברם, כל מצוה יש בה כידוע סודות נסתרים וכוונות נשגבות, ובקיומה נעשים התיקונים בעולמות העליונים. אף מלאכת המשכן אשר היתה מורכבת מפרטים כה רבים, שבהם היתה תלויה השראת השכינה, נשגבת היתה מבניתם של אנשים. בכל זאת, סברו בני ישראל, כי איש נעלה הידוע בטיב הסודות ההם יוכל להקיש כמו כן גם על אופן העשייה, ולהקים את המשכן לבדו. כל מגמתם היתה אפוא, להקים להם מקום להשראת השכינה על יסוד ידיעתם בנסתרות, כאשר ראו כי משה אשר היה עומד בינם לבין הבורא לא שב.

טענתם היתה, כי אף אם אכן מעשי האדם למטה הם המתקנים ופועלים בעולמות העליונים, כי כן טבע ה' בבריאה, אולם, כל זה אינו אלא אם התורה היא שציוותה עליהם. כך אמנם אירע לבסוף במלאכת המשכן אחר ציווי הקב"ה, עד שזכו ונעשה מקום להשראת שכינתו.

לא כן מעשים שיעשה האדם לשם שמים, והם אך מדעת עצמו, ללא ציווי התורה, אשר מלבד שלא יועיל עוד יחשב לו לחטא. לכך נכשלו בתוצאות מעשיהם, ולא קדושה יצאה מהם כי אם עגל הזהב. (בית הלוי)

"ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול"

"אמר משה לפני הקב"ה, רבונו של עולם, ומה כסא של שלש רגלים אינו יכול לעמוד לפניך בשעת כעסך, כסא של רגל אחת לא כל-שכן". (ברכות לב, א)

כלומר, משה טען כי בהפיכתו לגוי גדול במקום עם ישראל, יהיה העם משול לכסא בן רגל אחת, משום שאז נקרא על שמו ולא על שלשת האבות. ותמוה, הלא צאצאיו גם הם בני אברהם יצחק ויעקב, ואותם שלש רגלים יעמדו לאומה גם מכאן ואילך!

ברם, מה היא הסיבה שאיננו מזכירים בתפילותינו את הצדיקים הראשונים כמו נח ושם ועבר, הגם שאנחנו צאצאיהם. משום שראשית אומתנו החלה באברהם, ללא כל קשר והמשך לקודמיו. בהודיע הקב"ה לאברהם אבינו כי הוחלף שמו לאברהם, מאותו רגע היה לאומה בפני עצמה שאינה מתייחסת יותר אל אבותיו הקודמים אלא רק אליו בלבד, וכמאמר הקב"ה "כי אב המון גויים נתתיך".

גם כאשר אמר הקב"ה למשה "הניחה לי... ואכלם, ואעשה אותך לגוי גדול", לא נתכוין לכלות רק את האנשים כיחידים, כי אם לבטל חלילה את האומה כולה, על דעת שמשם ואילך תתחיל אומה חדשה מצאצאי

ללמוד וללמד תורת ה', וממילא שלא נכשל בעון לשה"ר ורכילות וכיוצא בהם.
(ח"ח עה"ת)

הליכות והלכות

מקצת הלכות תופר בשבת

* אין להסיר מהבגד בשבת תיבת מחיר או תיבת המצייתת את סוג הבגד או תיבת מכבסה.

* כפתור רופף בבגד, אין להסירו. ואם נפל מעצמו אין לפרוס או להוציא קצות החוטים שנתרו על הבגד. וכן אין להסיר חוטי תפירה שנתפרו לסימון על בגד ע"י החייט.

* אין למתוח חוט תפירה שנפרס (כגון שנפרדו שני צדדי בגד ורוצה לחברם ע"י מתיחת החוט) ואין להדק חוט של כפתור שהתרופף להצמידו לבגד.

* מותר לחבר שני חלקי בגד שנפרמו (או כפתור שנפל, לחיבור שני חלקי הבגד) ע"י סיכת בטחון אם בדעתו להסירה במוצאי שבת. יש המחמירין שלא לתחוב את הסיכה בבגד מספר פעמים (ע"י שמירת שבת כהלכתה) ויש מקילין בזה אפילו כמה פעמים (אור לציון). אולם סיכות נוי מותר אפילו כמה פעמים.

* כפתור שהתרופף מן הבגד ואי אפשר להשתמש בו שמא יתלש מן הבגד, יש לאסור לצאת לבוש בבגד זה במקום שאין עירוב בשבת, שהדבר נחשב לטיילטול.

* אביזרי לבוש המחוברים בחוט, כגון זוג כפפות, או זוג גרביים, אין להתיר את החוט המחוברם אבל מותר לקרוע את זה אם עושה דרך קילקול.

וכן מותר להסיר את הסיכות שתוחבים בבתי חרושת בחולצות חדשות שהרי לא הושמו, אלא לשמור על קיפולי החולצה.

* אין להשחיל שרוכים בנעלים חדשות שלא היו בהם שרוכים, אבל נעל ישנה שהיה בה שרוך ויצא, אם יש בראש השרוך קצוות פלסטיק והחורים בנעליים גדולים ובנקל יוכל להחזירם, אזי מותר להחזיר אותן השרוך לנעל הישנה, אבל שרוך חדש בנעל ישנה, וכל שכן בנעל חדשה, אסור.

* מותר להשחיל חגורה במכנסים כיון שאין זה עומד לקבל, אבל חגורה בשמלת אשה שבדעתה להשאירה תמיד בשמלה זו, דינה כמו השרוכים כפי שכתבנו לעיל, שמותר רק בישיב ושהיה כבר מונח בשמלה, והחורים גדולים שבקלות תוכל להכניס את החגורה.
* אין להשחיל גומי בלבנים בשבת כיון שזה תיקון גמור.

* רוכסן שנתקלקל אסור לתקנו אבל רוכסן שעשוי לפתוח ולסגור ואפילו לחבר שני חלקי בגד כגון ביטנה של מעיל מותר לחברם בשבת.

שבת שלום

ולמוד מהנה!!!

אמר רבי יוחנן, אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו, מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח ציבור והראה לו למשה סדר תפלה ואמר לו: כל זמן שישראל חוטאין, יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם – ר"ה י"ז:
"יעשו לפני" – "יעשו" דייקא.

ישנה כאן הדגשה מיוחדת שיעשו, לא די באמירת שלש עשרה מדות של רחמים אלא יש לעשות אותם, לקיימם בפועל, "רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת" אלו הן מדות שעל האדם להתלבש בהם ולקיימם בחיי יום יום. שיהא האדם רחום על הבריות, שיהיה ארך אפים ומוחל על עלבונן, שיהא רב חסד, לעשות חסד עם בני אדם, ויתלבש במדת האמת, אם הוא יעשה את המדות הללו בפועל, הקב"ה ימחול לו על עונותיו. (ראשית חכמה – שער הענוה פרק א', בשם הגאונים).

ובזה מתרץ הקושיה: הרי אנו רואים כמה פעמים אנו מזכירים י"ג מדות ואין אנו נענים....
(עולם חסד יבנה)

"ורב חסד ואמת" (לד, ו)

"ורב" קאי גם על אמת. ומשמעו חסד דרכי אינו בדרכי בני אדם, דמי שהוא רב חסד אינו רב האמת להעניש כמו שמוגיע. אבל הקב"ה אע"ג שהוא רב חסד מ"מ הוא רב אמת, וגבהו דרכי ה' מדרכינו. והיינו שאנו אומרים (תהלים קט"ז) "הללו את ה' כל גויים שבחוהו כל האומים, כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם" אין השבח מאוה"ע להקב"ה על שגבר על ישראל חסדו, אלא להיפך, אע"פ ש"גבר עלינו חסדו" – מ"מ – "ואמת ה' לעולם" ובשביל זה המה מתגברים עלינו הרבה עתים. (העמק דבר)

אסור

שמעתי מפי מרן הגרי"ס (הגאב"ד דבריסק) שממדת האמת של הקב"ה שמעניש האדם בדקדוק רב, ואין החוטא נענש רק אם כל הנענשים אתו – כאשתו ובניו – חייבים להעניש ולהצטער בעונשו. וזהו "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו" תהלים י"ט) שהמשפטים מתאימים יחדיו ולכן אמת הם, "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט".

ולזה דרשו מגדולי המוסר וצ"ל, שראוי לו לאדם להשתדל להיות ממוזכי הרבים, שיצטרכו לו רבים. וימנע בזה מעונשים על חטאיו בזכות הרבים שלא חטאו שאין ראוי להם ליענש ויוחן הוא בגינם. (טעם ודעת)

"פוקד עון אבות על בנים וגו'" (לד, ז)

ובחז"ל (ברכות ז') הקשו קראי אהדדי, כתיב "פוקד עון אבות על בנים" וכתוב (דברים כ"ד ט"ז) "ובנים לא יומתו על אבות", ומסקינן, כאן כשאוחזין מעשי אבותיהם בידיהם, יש עליו עון אבותיו עד ארבעה דורות "על שלשים ועל רבעים", וכשאין אוחז מעשי אבותיו לא נפקד עליו שום עון.

למדים אנו מזה, שביותר צריך האדם להזהר שלא להכשל באותן העונות. שאביו נכשל בהן, למען לא יזכרו עליו עונות אבותיו.

והנה ידוע דעון ביטול תורה וחטא לשון הרע ורכילות וגזל. אין לך אדם שניצול מהן, ובודאי האבות לא נזהרו בזה כראוי ומסתמא נכשלו בהן, וא"כ אם גם אנו לא נזהר בהן, הלא יזכרו עון אבותיו עלינו עד ארבעה דורות, ועל כן עלינו להחזיק ולהתגבר בכל יכלתנו שלא לבטל זמנינו לריק, ורק

משה. לפיכך המשיל זאת משה לרגל אחת, שכן אומה חדשה זו לא תתייחס יותר אחרי שלשת האבות, רק אחריו בלבד.
(רבי אלחנן וסרמן)

"למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים" (לב, יא)

מסביר האלשיך הקדוש: כך אמר משה רבינו לפני הקב"ה: הלא זה עמך אשר הוצאת עכשיו מארץ מצרים, הבט וראה מהיכן באו רק זה עתה? הלא ממקור הזוהמה והגילולים המה יוצאים, מערות הארץ, ומה לך כי תלין עליהם?

"וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו" (לב, יד)

כתוב בספר "נחלת יעקב היושע": מה טעם חטאו ישראל בעגל ונמחל להם אחרי ששבו, ואילו חטא המרגלים לא נמחל? אלא חטא העגל לא היו ישראל ראויים לו, כדברי חז"ל ומשמים סיבבו הסיבות והכשילו אותם בו כדי להורות תשובה לדורות – ממילא היה מן הדין לקבל תשובתם. לא כן בחטא דיבת הארץ שהתעוררו מעצמם לחטוא, ואשר הרבו לפשוע, לכך לא קיבל ה' תשובתם...
זאת ולא רק זאת: חטא העגל היה בין אדם למקום, אבל חטא המרגלים היה גם בין אדם לחברו, כי בדברם סרה בארץ-חמדה גרמו להרחיק את העם כולו מהארץ.

"וירא את העגל ומחלת ויחר אף משה וישלך מיזו את הלוחות וישר אותם" (לב, יט)

מה טעם לא שיברם מיד בשמעו מפי הגבורה "סרו מהר מן הדרך, עשו להם עגל מסכה"? מבאר רבי יצחק קארו, סבו של רבי יוסף קארו מחבר ה"שולחן ערוך": שאמר משה בלבו: אולי אחרי שכבר אמר הקב"ה כדברים האלה, אולי התחרטו בני ישראל והתאבלו על חטאם. אך כשראה המחולות אמר: לא די שלא התאבלו, אלא יש להם שמחה!
מיד חרה אפו ושיבר הלוחות.

"וראית את אחוריי" (לג, כג)

"יל עפ"י רמז, הנה אנו רואים כמה דברים סיבות מסיבות שונות הנעשים בארץ מתחת, אשר אנו מתמיהים, למה עשה השי"ת ככה. אבל לאחר רבות הזמן, אנו רואים ומבינים למפרע הכל כאשר לכל כל הסיבות תכלית כוונתם, כי כולם היו הכנות כדי שתיעשה דבר גדול כזה. וכאשר היתה בנס פורים הריגת ושתי ולקחת אסתר, וכל הסיבות שהסביבו לדבר הזה. והכל היה הכנה להצלת ישראל, אבל קודם שנעשה פתגם המלך אין אנו מבינים, רק מאמינים. כי בלי ספק לא דבר רק הוא, רק ממנו טעם הדבר כמוס ונעלם. וזה האמונה טובה גדולה הוא לנו כי מקבלין שכר על האמונה.

וזה "וראית את אחוריי" – לאחר שנעשה תכלית הדבר, תראה ותביין למפרע מה שהיה ומה שנעשה, אבל "ופני לא יראו" – קודם עשיית הדבר, לא יראו ולא יבינו תכליתו.

(חתם סופר)

"ויעבור ה' על פניו ויקרא" (לד, ו)

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St. 718-251-9676	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקה טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

לפרשת פרה

"אם נא מצאתי חן בעיניך ה' ילך נא ה' בקרבנו כי עם קשה עורף הוא"

(לד, ט)

היתכן כי דוקא בשל קשיות ערפם ילך ה' בקרבם?

אלא, משל לבעל מלאכה לכלים פשוטים שיעצוהו למכור סחורתו בעיר הבירה המרובה באוכלוסין, בה יוכל למכור הרבה ולהרויח. עשה האיש כלים הרבה והביאם לעיר הבירה, אך לא מכר מאומה. בשונו לביתו בפחי נפש, התאונן לפני חבריו על רוע מזלו. שאלו חבריו, באיזה איזור העמדת סחורתך? והשיב, בשכונה עשירה פלוגית. אמר לו, הוי שוטה שכמותך, וכי העשירים הם שזקוקים לכליך הדלים, לך והציעם למכירה בסביבה של עניים ותצליח.

כך אחרי שהודיע הקב"ה למשה י"ג מדות של רחמים, אמר לו משה וכי זקוקים למדות הללו בשמים, הלא מלאכים אינם חוטאים ואינם צריכים לרחמים וחנינה, אריכות אפים ורב חסד.

"ילך נא ה' בקרבנו" עם סחורה זו של י"ג מדות, "כי עם קשה עורף הוא", ולו נחוצה סחורה שכזאת.

(רבי יצחק אליהו מנזא, מגיד דוילנא)

מעשה חכמים

בליל שבת אחד תקפה את אשתו של רבי יוסף חיים זוננפלד - רבה של ירושלים - מחלה קשה. רבינו רץ להזעיק את ד"ר שוארץ, שדר בסמוך לבתי מחסה. הרופא קיבל את פניו כשעששית של נפט נתונה בתוך ידו. כאב לו מאוד לרבינו על כך שהרופא חילל את השבת שלא לצורך, אך הבלג על

הילולא דצדיקא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כא אדר רבי אלימלך מליז'נסק בעל גוים אלימלך רבי יצחק אהנון מקובנא מח"ס שו"ת באר יצחק שקיעה 6:08	ב אדר רבי שלמה זלמן אייאבאך ראש ישיבת קול תורה	ג אדר רבי יוסף החיים זוננפלד	ד אדר רבי אלכסנדר זסקינד מח"ס יסוד ושרש העבודה רבי יחזקאל ב"ר יהודה לויטשניץ משגיח ישי' פוניבז'	ה אדר רבי יעקב חי ברדונו	ו אדר רבי שמעון סופר אב"ד בקראקא רבי פנחס מנחם אלתר ה' אדמו"ר מגור	ז אדר רבי צבי קידנוב מח"ס קב הישר שקיעה 6:01

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה

שמסביבו. לכן שומה עלינו להעריך את קדושתו של היום הזה ולשמור את השבת בקפדנות כפי שהשבת שומרת עלינו בכל ששת ימי החול...

הדברים שיצאו מלבו הטהור והאבהי של רבי יוסף חיים, שהיו גם אמורים בטוב טעם קלעו למטרה. צדקת רבי - הפטיר ד"ר שוארץ - מקבל אני מעתה את שמירת השבת. (עוד יוסף חי)

"וסלחת לעוננו ולחטאתנו" (לד, ט)

יובן עפ"י מ"ש רבינו האר"י ז"ל בשער הכוונות, דמלבד מה שנענש האדם על חטאיו, עוד נענש על חבירו מטעם ערבות. שכל ישראל הם גוף אחד כלול מאברים רבים. ולכך תקנו אנשי כנה"ג הוידוי בלשון רבים ולא בלשון יחיד, שאינו אומר "אשמתני בגדתי וכו'. ולא עוד אלא שצריך לומר כל פרטי הוידוי אע"פ שיודע בעצמו שאין בו מכל הדברים האלה ואינו חושש שנראה כמדבר שקר, והיינו טעמא כי הוא יתחייב בעונות של אחרים מצד הערבות. יעו"ש.

ולכן מוכן הדבר הזה, שגם משה רבינו ע"ה, שהיה צדיק גמור, כלל עצמו עמהם ואמר "לעוננו ולחטאתנו" מכח הערבות.

(בן איש חי)

העלון לעילוי נשמת
הצדקנית הרבנית היקרה
רחל בת שרה יגן ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה